

Gemeenteraad

Portefeuillehouder: Peter van Diepen

Van team: Team Omgeving

Adviseur: Kathy Boomstra

E-mail: k.boomstra@denhelder.nl

Classificatie: **Openbaar**

Kenmerk: **2024-000520**

Begrotingswijziging: **Nee**

Onderwerp: Voorstel tot het vaststellen van het Programma Duurzaamheid 2024-2027

Publiekssamenvatting:

In het Programma Duurzaamheid zijn vijf thema's uitgewerkt: energietransitie, duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulaire samenleving. Per thema is een ambitie vastgesteld die de komende jaren wordt uitgewerkt met activiteiten. Het programma kent een sterke onderlinge samenhang, de thema's staan niet los van elkaar. Een maatregel met betrekking tot het ene thema kan relevant zijn voor de realisatie van de ambitie van een ander thema. Samen met onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners werken wij iedere dag aan een toekomstbestendig Den Helder. Daarin verminderen we CO₂-uitstoot en zorgen we ervoor dat wij en onze kinderen later hier fijn kunnen blijven wonen, werken, leren en recreëren.

Geadviseerd besluit

1. Het Programma Duurzaamheid 2024-2027 vast te stellen.

Raadsvoorstel:

Aanleiding en context

Met het vaststellen van het Programma Duurzaamheid worden de doelen vastgesteld waar de verdere uitwerking aan wordt gekoppeld. De verantwoording vindt plaats in de P&C cyclus. Het Programma Duurzaamheid is op 9 januari 2024 in concept vastgesteld door het college en ter besluitvorming aan u aangeboden. Deze behandeling is ondersteund door een presentatie (zie bijlage 2).

In het Programma Duurzaamheid zijn ambities, doelen en activiteiten geformuleerd voor de vijf grote thema's:

- Energietransitie: stimuleren van de overstap naar duurzame warmte bij inwoners;
- Duurzame mobiliteit: de beste fietsstad van Nederland worden met goede doorfietsroutes en beter OV;
- Klimaatadaptatie: een klimaatbestendige en waterrobuuste stad worden en blijven;
- Biodiversiteit: meer ruimte voor dieren en planten, waardoor het aantal toeneemt en meer soorten kunnen terugkomen.
- Circulaire Samenleving: de industrie waarin de grondstoffen die we gebruiken lokaal worden geproduceerd, gebruikt en hergebruikt.

De thema's zijn geen eilanden; zij staan niet los van elkaar. Een maatregel met betrekking tot het ene thema kan relevant zijn voor de verwezenlijking van de ambitie van een ander thema.

Aanleiding

Uit het Rekenkameronderzoek in 2021 is gebleken dat de gemeentelijke organisatie de afgelopen jaren op het gebied van duurzaamheid al grote stappen heeft gezet. Deze stappen zijn echter lang niet altijd zichtbaar voor inwoners, betrokken partijen en de politiek. Tevens ontbrak hierin de focus die nodig is om onze ambitie richting een duurzame samenleving te realiseren. In dit onderzoek is onder meer geconcludeerd dat de gemeente Den Helder een overkoepelend duurzaamheidsbeleid nodig heeft, waarin voor de vijf belangrijkste duurzaamheidsthema's (de 'Big 5' genoemd) doelen, activiteiten en middelen geformuleerd moeten worden.

Doelen en resultaten

In het Programma Duurzaamheid beschrijven we het volgende:

- de ambitie per duurzaamheidsthema;
- de speerpunten waar we ons op focussen om de ambitie te behalen;
- welke strategieën we opnemen in de Duurzaamheidsagenda.

In de Duurzaamheidsagenda volgt een thematische indeling, waarbij we steeds afschalen van het strategische 'hoog-over-verhaal', naar het tactisch en operationeel niveau. De Duurzaamheidsagenda beschrijft de:

- activiteiten
- doelen
- resultaten
- planning
- middelen (capaciteit en budget)

Kaders en omstandigheden

Klimaatakkoord

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het Klimaatakkoord gepresenteerd. Het kabinet heeft met het nationale Klimaatakkoord een centraal doel: het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 49% ten opzichte van 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. Gemeenten hebben eind 2019 ingestemd met het Klimaatakkoord. Ze werken samen met medeoverheden, maatschappelijk partners, inwoners en bedrijfsleven om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.

Coalitieakkoord

In het Coalitieakkoord 2022-2026 'Samenwerken in vertrouwen, aan vertrouwen' staan onze ambities waar we de komende jaren mee aan de slag gaan. Wij hebben als doel om in 2030 de CO₂ uitstoot met 60% te verminderen.

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie "Koers op een sterke thuishaven" heeft een lange termijn horizon en bevat ambities en doelen voor het beheer, het gebruik en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de gemeente Den Helder. Gemeentebreed wordt gewerkt vanuit tien uitgangspunten, die verder zijn uitgewerkt in verschillende thema's en deelgebieden. Onder het uitgangspunt 'Onze leefomgeving wordt toekomstbestendig ingericht en gebruikt en draagt bij aan een sterke samenleving' komt duurzaamheid prominent terug. De uitgangspunten voor verduurzaming die zijn uitgewerkt in de Omgevingsvisie sluiten aan op de speerpunten en strategieën in het Programma Duurzaamheid. Het Programma Duurzaamheid heeft een praktischer, meer op uitvoering gerichte insteek. Het bevat concrete resultaten en maatregelen voor de komende vier jaar.

Argumenten en alternatieven

In het Programma Duurzaamheid is volop aandacht voor de veranderende wereld om ons heen. Droogte - of juist hevige regenval - neemt toe, de zomers worden heter, onze energierekening gaat omhoog en we hebben steeds minder grondstoffen beschikbaar. De veranderingen waar we voor staan zijn complex. Dit vraagt om een stevig Programma Duurzaamheid waarin we onze doelen concretiseren. Door gedeelde ambities en kennis bijeen te brengen willen we de transities versnellen.

De uitvoering van het klimaat- en energiebeleid wordt bij gemeenten. De rijksmiddelen zijn gekoppeld aan doelstellingen en tijdslijnen. Dat betekent dat de uitvoering onder grote tijdsdruk plaats moet vinden. Dat alles betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden over de uitvoering van het Programma Duurzaamheid. In de Duurzaamheidsagenda werken we de keuzes verder uit en brengen we focus aan.

Zonder Programma Duurzaamheid bestaat het risico dat de gemeente onvoldoende richting kan geven bij ontwikkelingen in de uitvoering van het van klimaat- en energiebeleid.

Alternatief is om de raad voor te stellen de structurele middelen € 400.000 vrij te laten vallen. Dat gaat ten koste van de uitvoeringskracht van het Programma Duurzaamheid.

Bestuurlijke vernieuwing

Er is geen referendum gehouden. Er zijn wel andere participatievormen toegepast. De resultaten daarvan zijn verwerkt in het Programma Duurzaamheid en de bijbehorende Duurzaamheidsagenda. Het Programma Duurzaamheid is als volgt tot stand gekomen.

Het kader is in 2023 integraal opgesteld. Intern zijn vele werksessies georganiseerd om input op te halen bij de verschillende betrokken vakafdelingen en vakspecialisten. In juni 2023 zijn de contouren van het Programma Duurzaamheid aan het college gepresenteerd en is er een politieke avond met de raad georganiseerd. Ook heeft de programmamanager duurzaamheid tijdens verschillende afdelingsoverleggen presentaties gegeven over het Programma Duurzaamheid.

Van september tot november 2023 zijn bewoners en ondernemers geconsulteerd door stellingen op ons participatieplatform ingespreek.denhelder.nl. Ook de commissie- en raadsleden zijn aan de hand van een aparte vragenlijst gevraagd om de stellingen in te vullen. Door uit stellingen te kiezen konden respondenten aangeven wat zij belangrijk vonden. De resultaten van de bewoners/ondernemers zijn vergeleken met die van de commissie- en raadsleden. De conclusies zijn verwerkt in de Duurzaamheidsagenda.

Op 17 oktober 2023 is een interactief Duurzaamheidscafé met commissie- en raadsleden georganiseerd. Na korte pitches van de projectleiders kon men aan thematafels in gesprek en input delen over prioritering van activiteiten in de Duurzaamheidsagenda.

Op deze manier hebben we toegewerkt naar een gedragen Programma Duurzaamheid.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een veelomvattend begrip. Duurzaamheid is zo'n breed begrip dat het niet één project of activiteit is. Het gaat om het behalen van enkele doelen, waarbij de weg daar naartoe niet geheel duidelijk is. De voorspelbaarheid is beperkt. De centrale vraag is in hoeverre een project of activiteit bijdraagt aan de gestelde doelen. Met name tussen sociale aspecten, milieuaspecten en economische aspecten. De volgende randvoorwaarden zijn in het Programma Duurzaamheid verwerkt:

- Inzetten op vergroten bewustwording
- Flexibiliteit en focus
- In gesprek met de markt en de samenleving

Financiële consequenties

De raad hoeft geen extra geld uit te trekken voor de uitvoering van het Programma Duurzaamheid. De budgetten voor de uitvoering van het Programma Duurzaamheid bestaan uit de volgende onderdelen:

Capaciteit

- Uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid: Op basis van de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) zijn uitvoeringsmiddelen aangevraagd. Voor 2023 hebben we een bedrag van € 1.151.864 ontvangen. Voor de jaren daarna kunnen vergelijkbare bedragen worden aangevraagd. Demissionair minister Jetten heeft in zijn brief van oktober 2022 aangekondigd dat deze bedragen tot en met 2030 worden toegekend.

Uitvoering

- Structurele middelen 'Duurzaam milieu': In de begroting is € 400.000 structureel beschikbaar gesteld. Dit bedrag blijft nodig voor de uitvoering van het Programma Duurzaamheid.
- Bestemmingsreserve: in 2022 is door de raad éénmalig € 250.000 beschikbaar gesteld. Met de meicirculaire 2022 is incidenteel € 356.000 beschikbaar gekomen voor de uitvoeringskosten van het Nationale klimaatakkoord. Deze gelden zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Van deze budgetten resteert nog € 180.000.

Voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid zijn meerdere geldstromen beschikbaar. Zowel vanuit het Rijk, als door de provincie, zijn er regelingen en subsidies beschikbaar gesteld waar de gemeente Den Helder aanspraak op heeft gemaakt. De gelabelde middelen zijn voor meerdere jaren toegezegd met elk eigen verantwoordingsregels en eigen deadlines. Daarom maken deze middelen geen onderdeel uit van de begroting van het Programma Duurzaamheid.

Uitvoering en planning

Onderdeel van het Programma Duurzaamheid is de Duurzaamheidsagenda. In de Duurzaamheidsagenda staan alle activiteiten voor de aankomende vier jaar. Sommige activiteiten worden gedekt uit andere middelen vanuit Rijk of provincie en worden apart aan het college van burgemeester en wethouders en/of de raad ter besluitvorming aangeboden. Enkele voorbeelden hiervan zijn Duurzaam Rondkomen 2.0 en de Lokale Aanpak Isolatie (NIP). De nog voor de leggen onderwerpen worden opgenomen in de Bestuurlijke Termijnkalender.

Communicatie

Communicatie

Het Programma Duurzaamheid kan niet zonder goede communicatie. Elk van de onderwerpen vraagt op zijn eigen manier om het beïnvloeden van kennis, houding en waar mogelijk gedrag, voor de succesvolle uitvoering van het programma. In de communicatiestrategie definiëren we een duidelijke hoofdboodschap, waar telkens verschillende deelboodschappen onder gehangen kunnen worden. Vanuit de verschillende activiteiten kan op de hoofdboodschap aangesloten worden. Om de verschillende doelgroepen goed te bereiken bieden we een mix aan communicatiemiddelen. We streven naar een herkenbare stijl.

Participatie

Het Programma Duurzaamheid werkt in alle opzichten participatief. Er wordt niets ondernomen dat niet in samenspraak met inwoners of ondernemers is, immers de hele opgave is om de samenleving te helpen en de transitie te versnellen. Dat moet dus echt samen gebeuren. Elke bewonersavond, isolatieactie of buurtinitiatief wordt dan ook samen met inwoners opgepakt. Alle inspanningen op bedrijfsterreinen of in de winkelstraat wordt overlegd met ondernemers.

Den Helder, 9 januari 2024

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
J.A. (Jan) de Boer MSc.

secretaris
M.J. (Marc) Pothast

CONCEPT - Raadsbesluit

Raadsvergadering d.d.	12 februari 2024
Besluit nummer	2024-000520
Onderwerp	Voorstel tot het vaststellen van het Programma Duurzaamheid 2024-2027

De raad van de gemeente Den Helder;

gelezen het raadsvoorstel van het college van burgemeester en wethouders van Den Helder van 9 januari 2024,

besluit:

1. Het Programma Duurzaamheid 2024-2027 vast te stellen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 12 februari 2024